

Давидова М. М.,
ад'юнкт кафедри кримінології та кримінально-
виконавчого права
Національної академії внутрішніх справ

ДЕТЕРМІНАНТИ СХИЛЯННЯ ДО ВЖИВАННЯ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ

Ключові слова: детермінанти, наркотичні засоби, психотропні речовини, наркотичне сп'яніння, запобігання.

Key words: determinants, narcotic drugs, psychotropic substances, narcotic intoxication, prevention.

Анотація: розглянуто основні детермінанти поширення схильності до вживання наркотичних засобів, які необхідно враховувати при розробці ефективних заходів протидії цьому негативному явищу.

Abstract: The main determinants of the prevalence of drug use are considered, which should be taken into account when developing effective measures to counteract this negative phenomenon.

Нелегальний обіг наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів в усьому світі набуває все більш значних масштабів, стає досить серйозним соціальним чинником, який негативно впливає на стан здоров'я і благополуччя людей, розвиток суспільства в цілому. Збільшується кількість осіб, які незаконно вживають наркотики і психотропні речовини, зростає число злочинів, пов'язаних з наркотичними засобами та виннених у стані наркотичного сп'яніння. Ці асоціальні явища є реальною загрозою правопорядку і безпеці держав, здоров'ю не тільки окремих особистостей, але й цілих націй.

Як зазначає професор І.М. Юр'єв, ще в 60-х роках ХХ ст. наркотизація не мала значного поширення, а була проблемою для вкрай обмеженого числа молодих пацієнтів, навіть на Заході, котрі наслідували популярних музикантів та співаків, які ставали «ідолами» для молоді та не приховували вживання марихуани [1, с. 168-169].

На думку спеціалістів різного профілю, процес розповсюдження наркоманії носить характер епідемії [2].

Це підтверджують і дослідження С.В. Шалей, в яких відмічається: зростання кількості осіб, які вживають наркотики епізодично; розширення асортименту наркотичних та інших психоактивних речовин; поширення полінаркотизму, тобто одночасного вживання кількох наркотичних, психотропних засобів та алкоголю [3, с. 11].

Габіані А.О. вважає, що: «самий надійний засіб боротьби з наркоманією – недопущення первинного утягування молодих людей до наркотиків» [4].

Одним із шляхів втягнення нових осіб, переважно молоді, в незаконний наркообіг в якості споживачів є їх схильність до вживання наркотичних засобів.

Для ефективної боротьби з таким негативним явищем необхідно знати причини та умови, що сприяють схильності до вживання наркотичних засобів.

Детермінанти схильності, шляхи і механізми їх поширення складні і різноманітні, постійно збільшуються, змінюються їх особливості. Визначальними з них є соціальні та політичні. Соціальні чинники напружені пов'язані з політичними. Оскільки саме держава визначає політику у цій сфері, здійснює фінансування, приймає законодавчі акти і повинна піклуватися про здоров'я свого народу, а особливо молоді.

За оцінками експертів, на даний час, держава майже не фінансує соціальні програми, які вкрай необхідні для здорового розвитку молодого покоління, ухвалену КМУ «Стратегію державної політики щодо наркотиків до 2020 року». Серед її завдань – попередити розповсюдження наркозалежності серед підлітків і молоді. Відбувається розвал молодіжних організацій, які повинні фінансуватись державою. Фінансування антинаркотичних програм та профілактику здійснюють міжнародні організації («Альянс громадського здоров'я», ЮНІСЕФ, Червоний Хрест, «Лікарі без кордонів»), але вони не можуть охопити всі групи ризику [6].

У зв'язку з чим більшість молоді проводить увесь свій вільний час на вулиці або в мережі Інтернет, не займається фізичним та культурним розвитком. Молодь, яка не зайнята корисною справою, не підконтрольна - як вибухівка сповільненої дії!

З розвитком сучасних технологій, з'явилась ще одна умова поширення схильності до вживання наркотиків – мережа Інтернет. Оскільки «в мережі можна придбати різні наркотичні засоби чи психотропні речовини, з'ясувати особливості їх виготовлення...» - начальник Управління боротьби з незаконним обігом наркотиків МВС України [5].

В навчальних закладах та батьками не проводиться належна профілактична робота серед молодого покоління щодо негативного впливу наркотиків, наслідків їх вживання, і як реагувати якщо тобі пропонують спробувати наркотики.

Наступними чинниками, що впливають на поширення схильності до вживання наркотичних засобів є проведення АТО на сході України та реформи правоохоронних органів тощо.

З історії відомо, що під час військових конфліктів збільшується наркотизація населення, у зв'язку з великим психологічним та фізичним навантаженням, відбувається швидке поширення вживання та схильності до вживання наркотиків. Військові повертаються з зони АТО у важкому психологічному стані, не можуть адаптуватися у суспільстві та знайти порозуміння в своїй родині. Так, в серпні 2016 року співробітники військової прокуратури затримали заступника начальника

прикордонної застави «Волноваха» Донецького прикордонного загону під час збуту амфетаміну українським військовослужбовцям [6].

Після реформування правоохоронних органів, фактичної ліквідації підрозділів по боротьбі з наркотиками, зменшення їх чисельності, майже не проводиться робота в районах міста, розважальних закладах, школах, з особами підвищеного ризику.

Отже, на поширення такого негативного явища як схиляння до вживання наркотичних засобів впливає безліч факторів, які змінюються та породжують нові. Така проблема існує як в розвинутих країнах, так і в країнах з економічною кризою. Найголовніше у боротьбі з цим негативним явищем є проведення постійної, систематичної профілактичної роботи, особливо серед молоді.

Список використаних джерел:

1. Юр'єва Л.М. Історія культу. Психічні розлади та розлади поведінки. – К.: Сфера, 2002. – 314 с. – Рос. мовою.
2. Позднякова М. Е. Механизм приобщения к наркотикам. Наркомания как форма девиантного поведения. — М., 1997.
3. Кісельов А.Ф., Хотіна С.Г., Римар П.І., Іванов М.Г. Наркологічна служба Миколаївської області (1950-2008 рр.). – Миколаїв: МДУ імені В.О. Сухомлинського, 2008. – 170 с.
4. Габіані А.О. Хто такі наркомани // Соціологічні дослідження. – 1992. – № 2. – С.83
5. Наркомания в Украине продолжает устанавливать печальные рекорды. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://inpress.ua/ru/society/24456-narkomaniya-v-ukraine-prodolzhaet-ustanavlivat-pechalnye-rekordy>
6. Рівень вживання наркотиків в Україні – загроза національній безпеці – експерти. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.radiosvoboda.org/a/27959447.html>

Міністерство освіти і науки України
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого

ЗЛОЧИННІСТЬ

У ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ

Матеріали XVI Всеукраїнської кримінологічної
конференції для студентів, аспірантів та молодих вчених

(м. Харків, 12 грудня 2017 р.)

За загальною редакцією
професора *А. П. Гетьмана* і професора *Б. М. Головкина*

Харків
«Право»
2017

УДК 343.9.01:005.44
ББК 67.61я431
3-68

Редакційна колегія:
проф. А. П. Гетьман;
проф. Б. М. Головкін;
канд. юрид. наук, доц. О. В. Ткачова,
канд. юрид. наук, ас. О. В. Таволжанський,
канд. юрид. наук, ас. Н. В. Сметаніна,
канд. юрид. наук, ас. К. Д. Кулик,
канд. юрид. наук, ас. О. О. Шуміло,
ст. лаб. К. С. Остапко

3-68 **Злочинність** у глобалізованому світі : матеріали XVI Всеукр.
кримінол. конф. для студентів, аспірантів та молодих вчених (м. Хар-
ків, 12 груд. 2017 р.) / за заг. ред. А. П. Гетьмана і Б. М. Головкіна. –
Харків : Право, 2017. – 420 с.

ISBN 978-966-937-307-6

ISBN 978-966-937-307-6

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2017
© Оформлення. Видавництво «Право», 2017